

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАІЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

88 (773)

Лістапад 1963 г.

Год выдання 9-ы

Першая „касмічная“ с я м'я

У Маскве 3 лістапада апоўдні адбыўся шлюб лётчыкаў-касманаўтаў Валянціны Церашковай і Андрыяна Нікалаева.

З самай раніцы маскоўскія і замежныя карэспандэнты прыбылі на вуліцу Грыбаедава да Палаца шлюбаў, каб прысутнічаць на ўрачыстай цырымоніі нараджэння першай «касмічнай» сям'і. Вокны дамоў, размешчаных насупраць, расчынены насцеж, сотні людзей акружылі Палац.

Пачуліся гучныя прывітанні, воклічы «ўра!», калі з машын, якія пад'ехалі да Палаца, выйшлі жаніх і нявеста. Масквічы літаральна засыпалі іх кветкамі. Разам з маладымі прыбылі сваякі Валянціны і Андрыяна, касманаўты.

Жаніха і нявесту праводзяць у спецыяльна адведзены для іх пакой. Яна апранута ў белую пышную сукенку, ён — у строгі чорны касцюм. Жаніх і нявеста ўваходзяць у залу, дзе праводзіцца цырымонія шлюбу. Ззаду вялікага стала ў некалькі ярусаў размясціліся фотакарэспандэнты, кінааператары. Маладыя ўваходзяць у залу пад гукі першага фартэп'янага канцэрта Чайкоўскага. На Валянціне — белы вэлюм. Андрыян уручае ёй букет беласнежных хрызантэм. «Чайка» бярэ пад руку «Сокала», і абодва яны набліжаюцца да стала.

Маладыя распісваюцца ў кнізе запісаў актаў грамадзянскага стану. Валянціна Церашкова ўпершыню выводзіць сваё новае прозвішча: Нікалаева-Церашкова.

Маладыя муж і жонка абменьваюцца кольцамі і цалуюцца. Ад імя выканкома Массавета іх віншуе старшыня выканкома В. Ф. Промыслаў і ўручае ім пасведчанне аб шлюбе. Маці Андрыяна пшчотна абдымае і цалуе сваю новую дачку, а маці Валянціны цалуе Андрыяна. Моцна абдымаюць свайго сябра касманаўты.

Абсыпаныя дажджом з п'ялёткаў кветак, пераходзяць муж і жонка ў банкетную залу, дзе па старадаўняму звычайу ўсе падымаюць за шчасце маладажонаў бакалы.

Андрыян бярэ пад руку сваю жонку і вядзе яе да выхаду. Усе віншуюць маладых, жадаюць ім «шчаслівай сямейнай арбіты».

300 гасцей сабраліся па запрашэнню Валянціны Церашковай і Андрыяна Нікалаева на вясельную ўрачыстасць у Доме прыёмаў на Ленінскіх гарах.

Павіншаваць маладажонаў прыбылі М. С. Хрушчоў з жонкай, намеснікі Старшыні Савета Міністраў СССР К. Н. Руднеў і Л. В. Смірноў, маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі, гапоўны маршал авіяцыі К. А. Вяршынін, акадэмік

М. У. Келдыш, стваральнікі савецкіх касмічных караблёў і спадарожнікаў, юнакі і дзяўчаты атрада касманаўтаў.

Гаспадары ўрачыстасці Валянціна і Андрыян завуць гасцей да вясельнага стала.

М. С. Хрушчоў вітае маладых, ад душы жадае героям-касманаўтам вялікага шчасця ў жыцці. Затым абвешчаецца тост за маці і сваякоў маладажонаў, прысутных на вяселлі.

Першы ў свеце касманаўт Юрый Гагарын ад імя ўсіх сваіх сяброў дзякуе Мікіту Сяргеевічу за тое, што ён прыняў запрашэнне Валянціны і Андрыяна. Ваш асабісты ўдзел у вяселлі, гаворыць, ён зрабіў яго асабліва знамянальным для Галі і Андрыяна.

Юрый Гагарын цёпла гаворыць аб сваіх сябрах, якія заключылі сёння шчаслівы саюз. Гэта людзі вялікай душы, заяўляе ён, багатыя духоўна. Усе свае сілы, веды яны аддаюць Радзіме. Як добра, што два такія выдатныя чалавекі ўступаюць у шлюб.

Гэтыя словы ўсе вітаюць апладысмантамі. З розных бакоў чуюцца традыцыйнае, з хітрай усмешкай «Горка!», «Горка!», «Трэба падсаладзіць!» Валянціна і Андрыян цалуюцца.

У зале гучыць застольная руская вясельная песня. Усе з захапленнем падхопліваюць яе прыпеў.

Друзья молодые,
Вам жить не тужить,
Да бурь не бояться,
Да крепко дружить...

Віншавальным тостам, здаецца, няма канца.

А ў перапынках паміж тостамі ў зале гучаць песні. Маладыя, касманаўты, госці спявалі песні, танцавалі. Асабліва папулярным быў у гэты вечар «Марш касманаўтаў».

Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў, цёпла развітваючыся з Валянцінай Церашковай і Андрыянам Нікалаевым, ад душы жадае ім поспехаў, сямейнага шчасця, а іх маці — вялікага здароўя.

Звяртаючыся да прысутных, М. С. Хрушчоў гаворыць: — Добрай вам вясельнай радасці! Да позняга вечара працягвалася ўрачыстасць у ззяючых агнях залах Дома прыёмаў.

**Н. ЖАЛЯЗНОУ,
Б. ЛУК'ЯНАУ,
А. РАМАНАУ.
[Кар. ТАСС].**

Падыходзіць к канцу пяты год сямігодкі — год новых перамог савецкага народа ў будаўніцтве матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму. Нямаюць слаўных старонак успаў у бягучым годзе ў свой летапіс і беларускі народ. Нашы будаўнікі дадалі да яе новую старонку. Новыя гарады, заводы, школы, бальніцы, кварталы жылых дамоў упрыгожылі беларускую зямлю, якая стала цяпер адной велізарнай новабудоваўля.

Пацверджанне гэтаму — такіа красамоўныя лічбы. Валавая прадукцыя прамысловасці БССР толькі за чатыры гады вырасла на 58 працэнтаў, тады як сямігадовым планам прадугледжвалася павялічыць яе на 37 працэнтаў. За чатыры гады сямігодкі ў народную гаспадарку БССР укладзена 2,7 мільярда рублёў. Гэта значна больш, чым за 4 і 5 сямігодкі, разам узятых. За гэты час уведзена ў строй больш за 160 новых прадпрыемстваў і цэхаў. Усё гэта дало магчымасць павялічыць нацыянальны даход рэспублікі на 37 працэнтаў, а грашовыя даходы насельніцтва амаль на 48 працэнтаў! Восць чаму так радасна адзначаць наш народ сваё вялікае гвята Кастрычніка.

І зноў на шматлікіх будоўлях рэспублікі разгарнулася ўсенароднае спаборніцтва. Растуць пэхі Салігорскага калійнага камбіната, Гродзенскага азотнага камбіната, Полацкага нафтапрацоўчага... Растуць новыя дамы ў Мінску, Гомелі, Брэсце, у пасёлках, калгасах і саўгасах.

Усенародная будоўля працягваецца.

На здымках (справа налева):

1. Будаўніцтва мікрараёна па вуліцы Арлоўскай у Мінску.
2. Адна з печаў Крычаўскага цэментна-шыфернага камбіната.
3. Новы дом на плошчы імя Калініна ў Мінску.
4. Зваршчык Халецкі вядзе электрарэварачныя работы на мантажы металаканструкцый Салігорскага калійнага камбіната.
5. З кожным месяцам, з кожным днём расце Віцебск.

Юбіляру—400 год

У пачатку 1964 года ў Савецкім Саюзе будзе шырока адзначацца 400-годдзе рускай кнігі. Чатыры стагоддзі прайшло з дня ўвядзення грамадзянскага кнігадрукавання ў Расіі. За гэты час назапашаны велізарныя кніжныя скарбы, якія сталі здабыткам шырокіх мас чытачоў. За гады Савецкай улады выдадзена 26 мільярдаў 236,3 мільёна кніг. СССР валодае самай развітай у свеце сеткай бібліятэк, далёка апырэдзіўшы найбольш высокаразвітыя зарубажныя краіны.

У НУМАРЫ:

- Вяселле В. Церашковай і А. Нікалаева.
- Беларуская мова «на экзылі».
- Дарогі савецкіх жанчын.
- Віншаванні і вершы землякоў.
- ХРОНІКА.

ХРОНІКА

БЕЛАРУСКІЯ ЛІФТЫ

МАГІЛЕЎ. Вялікае будучае ў магілёўскага завода «Строммашина». Гэта прадпрыемства спецыялізуецца на вырабе пасажырскіх, грузавых і іншых ліфтаў рознага прызначэння. Грузападымальнасць іх ад 350 да 5 000 кілаграмаў. У будучым годзе будзе выпушчана першая партыя — 1 655 ліфтаў, з іх — 885 пасажырскія, новай, удасканаленай канструкцыі. Яны прызначаны для жылых дамоў вышынёй да 16 паверхаў і грамадскіх будынкаў.

У 1965 годзе, апрача пасажырскіх, намачаецца выпусціць спецыяльныя грузавыя уніфікаваныя ліфты, здольныя падымаць па дзве тоны груза. А яшчэ праз год завод пачне пастаўляць ліфты-багатыры грузападымальнасцю 3—5 тон і пасажырскія высокахуткасныя ліфты для многапавярховых будынкаў.

У ЛІК СНЕЖНЯ

Калектыў электроднага ўчастка Гомельскага завода трактарных пусковых рухавікоў выканаў план 11-ці месяцаў і цяпер працуе ў лік снежня. Дадаткова да задання будучы выпушчаны сотні тон электроднаў.

ЗЕМЛЯКІ ГЕРОЯ — ПЕРШЫЯ ГЛЕДАЧЫ ФІЛЬМА

Хлопчыкі не зводзяць вачэй з экрана. Адтуль, як жывы, паўстае Саша Гаравец — вучань іх школы, потым курсант Віцебскага аэраклуба, лётчык-знішчальнік...

Ідзе хранікальна-дакументальныя кінаарыялы «Подзвіг героя». А ўвечары ў клуб сабраліся дарослыя жыхары вёскі Машканы Свенненскага раёна, каб таксама паглядзець фільм аб сваім земляку — легендарным героі Вялікай Айчыннай вайны.

Фільм пра адважнага пілота, двойчы Героя Савецкага Саюза Аляксандра Гараўца выйшаў на экраны, і першымі яго глядачамі былі землякі героя.

З ДАПАМОГАЙ СССР

Будаўнікі буйнейшай на Бліжнім Усходзе суднаверфі ў Александрыі, якая ўзводзіцца з дапамогай Савецкага Саюза, пачалі закладваць фундамент першага цэха, які будзе вырабляць металканструкцыі для карпусоў вялікіх суднаў водазмяшчэннем да 20 тысяч тон. Суднаверф будзе здадаць у эксплуатацыю ў 1966—1967 гадах, але ўжо ў другой палавіне бягучага года яна пачне выпускаць малагабарытныя судны.

ЮНЫЯ МУЗЫКАНТЫ

Трэці год у Жыткавічах працуе музычная сямігадовая школа. Зараз тут навучаецца 115 чалавек. Сярод іх дзеці калгаснікаў, рабочых, мясцовай інтэлігенцыі. Юныя музыканты паказалі ў дні Кастрычніцкіх свят вялікую праграму.

100 МІЛЬЕНАЎ

Дзяжурны дыспетчар па Роскай трансфарматарнай падстанцыі зафіксаваў на лічальніку 100 мільянаў. Гэта значыць, што на міжнароднай лініі электраперадач Рось — Беласток перададзена з Савецкага Саюза ў Польскую Народную Рэспубліку 100 мільянаў кілават-гадзін электраэнергіі. Праз некалькі месяцаў нагрузка на лінію ўзрастае. Для гэтага ў беларускім пасёлку Рось і польскім горадзе Беластоку будуюцца магутныя падстанцыі. Савецкія і польскія будаўнікі і мантажнікі робяць усё, каб здаць гэтыя аб'екты ў эксплуатацыю на месяц раней тэрміну.

В. Кальцова: ТАК МЫ СУСТРАКАЛІ КАСТРЫЧНІК

Раніца 7 лістапада 1935 года. Сонца з цяжасцю прабівалася праз хмары. Мой старэйшы брат Міхал (яго няма ўжо ў жывых) устаў раней за ўсіх, прышоў у наш пакой, весела крыкнуў:

— Валя, уставай, спознімся!

Я стала будзіць сястру Кацю (цяпер яна жыве ў Лельчыцах): — Уставай, соня! Ты што, забыла пра дэманстрацыю?

Міхал запытаўся, з якой калонай мы пойдзем. Я адказала, каб ён нас не чакаў, таму што мы адправімся на дэманстрацыю са сваёй школай.

Школьнікі ўжо становіліся ў рады, калі мы прыбеглі туды. Мора сцягоў, плакатаў і партрэтаў лепшых людзей Радзімы, музыка, тысячы людзей, вясёлы шум, смех! У халодным лі-

стападаўскім паветры разніслася тысячагалосае спяванне. Наша калона спявала:

Широка страна моя родная,
Много в ней лесов, полей и рек...

У другой калоне чулася:

Заводы вставайте, шеренги
смыкайте,
На битву шагайте, шагайте,
шагайте!..

Трэцяя калона спявала:

Чтобы тело и душа были
молоды, были молоды,
Ты не бойся ни жары и ни
холода,

Закаляйся, как сталь!..

Ішлі сотні калон, чуліся песні пра барацьбу, працу, перамогі. Як толькі калоны праходзілі плошчу, людзі разыходзіліся ў розныя бакі, вызваляючы дарогу наступнай калоне. Дэманстрацыя скончылася толькі ў чатыры гадзіны, і плошча апусцела, затое стала цесна ў тэатрах, кіно, ў скверах...

Так сустракалі мы, увесь савецкі народ сваё вялікае свята Кастрычніцкай рэвалюцыі, якая праклала шлях нашаму народу

З нашай ПОШТЫ

да шчасця і свабоды, шлях, па якому Савецкі Саюз перамогна ідзе вось ужо 46 год!

Р. С. Нягледзячы на тое, што наш гарадок маленькі, мы і французскія рабочыя сустралі Вялікі Кастрычнік па-баявому.

Францыя.

А. Мікша:

«УСЯГО НАЙЛЕПШАГА ТАБЕ, РАДЗІМА!»

Дарагая рэдакцыя, мая Радзіма, мой народ! Спяшаюся павіншаваць вас з Вялікім Кастрычнікам ад сябе асабіста і членаў маёй сям'і. Жадаю вам правесці гэта свята і яшчэ многія іншыя радасна і шчасліва.

Сардэчна жадаю табе ўсяго найлепшага, Радзіма!

Бразілія.

Слесар-зборшчык участка кабінаў прэсавага цэха Мінскага трактарнага завода Мікалай Білізняцоў. Фота І. ДАРОДНЫХ.

ПАДАРОЖЖА НА РАДЗІМУ «ЧАЙКІ»

Дзесяцікласнікі Бялыніцкай сярэдняй школы № 2 здавалі экзамен па хіміі. І раптам у пакой уварвалася група ўсхваляваных рэбят. Валерый Кудлак выпаліў:

— У космасе — жанчына!

У калідоры рэбяты сустралі прыбраўшыцу Ганну Церашкову, павіншавалі яе з палётам у космас першай жанчыны. А хтосьці спытаў:

— А ці не сваячка вам Валянціна Церашкова?

— Можа і сваячка. — адказала жанчына. — З вёскі Вылава, дзе нарадзіўся мой муж, яшчэ да рэвалюцыі выехалі ў Яраслаўскую губерню Церашковы...

Гэта зацікавіла рэбят. А неўзабаве ў газеце «Сельская жизнь» быў надрукаван рэпартаж «Вось яе вёска». Там пісалася пра вёску Вялікае Масленікава, дзе нарадзілася Валянціна Церашкова, так: «Першыя дамы тут з'явіліся ўсяго пяцьдзесят гадоў таму назад. Напярэдадні першай сусветнай вайны дзевяць безземельных сем'яў беларускіх сялян прыехалі сюды ў пошуках шчасця. Сярод іх быў і дзед касманаўта-6 — Аксён Піліпавіч Церашкова з жонкай Матронай Цітаўнай і двума дзецьмі Уладзімірам і Алёнай».

Гэтыя скупыя газетныя радкі навялі школьнікаў на думку пачаць пошукі сваякоў касманаўткі.

У паход рушыў турысцкі атрад. Настаўніца Раіса Сцяпануна Серыкава і сакратар вучнёўскай камсамольскай арганізацыі Аляксандр Дзям'янаў павялі яго па Ланькаўскаму сельсавету: хадзілі чуткі, што бацька Валянціны Церашковай родам адсюль. Першыя ж крокі паказалі, што турысты ідуць па правільнаму шляху. У Ількавічах сямідзесяцігадовы Максім Кузьміч Курільчык добра ведаў Аксёна Піліпавіча Церашкова — дзед герані космасу. Доўгі час Аксён батрачыў у адстаўнога генерала Данілава. Потым жаніўся на Матроне Цітаўне з вёскі Улужжа. Сям'я Церашковых была вялікай: пяцёра братоў і сёстры, а зямлі — паўтара надзела. Жылі бедна, перабіваліся з хлеба на квас.

І вось вясной 1914 года Аксён Піліпавіч разам са сваімі братамі Аляксандрам і Якавам паехалі ў пошуках зямлі і шчасця ў Яраслаўскую губерню.

У вёсцы Вылава юныя турысты сустраліся з сястрой бабулі Касманаўта-6 — Алёнай Цітаўнай Шчэрба. Да Вялікай Айчыннай вайны яна падтрымлівала перапіску са сваімі сваякамі.

што жылі ў вёсцы Масленікава Яраслаўскай вобласці. У Алёны Цітаўны захавалася нават фатаграфія бабулі Валянціны — Церашковай Матроны Цітаўны, якую тая прыслала ў 1932 годзе. У вёсцы Ількавічы жыве дваюродны брат бацькі Валянціны Уладзіміраўны — Мікалай Пятровіч Церашкоў.

Юныя турысты Ількавіцкай васьмігодкі вырашылі адправіцца ў турысцкае падарожжа ў Яраслаўскую вобласць. У атрад увайшлі выдатнікі вучобы Надзя Антонова, Галя Ушыўкова, Ліда Глінка, Галя Цалавальнікава, Аня Падашўка, Тамара і Лёня Церашковы. Лёня даводзіцца стрыечным братам Валянціне Уладзіміраўне.

Выкладчык географіі Іван Уладзіміравіч Цалавальнікаў зрабіў фотаздымкі ўсіх сваякоў Валянціны Церашковай. Піянеры любіўна аформілі альбом.

Мерна пастукаюць колы цягніка на стыках рэек. Ззаду засталася Масква з яе музеямі, карцінамі галерэйяй. Краснай плошчай. Столькі ўражанняў, што піянеры не паспяваюць усё запісаць у дзёнік падарожжа.

А наперадзе — Яраслаўль. Турысты адразу накіраваліся ў Вялікае Масленікава. Гэта невялікая вёска. Прыгожыя, аздобленыя разьбой дамы. Кожная сцяжынка, кожнае дрэўца выклікаюць цікавасць у юных

падарожнікаў. Тут Валянціна бегала ў лес за ягадамі і грыбамі, адсюль пачынаўся яе шлях у касмічныя высі.

Вось і дом, у якім нарадзілася і правяла сваё дзяцінства Касманаўт-6. Доўга сядзелі ля яго ў роздуме рэбяты, уяўлялі Валянціну Уладзіміраўну на гэтай звычайнай вясковай вуліцы.

Рэбяты сустралі свайго земляка Мікалая Трафімавіча Капусціна. Родам ён з вёскі Вылава. Раней працаваў старшынёй выканкома сельсавета, кіраваў калгасам. Гасцінна сустракалі тут школьнікаў, распыталі аб жыцці сваіх родных і знаёмых, аб Беларусі. Было аб чым расказаць і юным турыстам. Яны пабывалі ў цэтак касманаўткі — Коласавай Антаніны Аксёнаўны, Дромнай Марыі Аксёнаўны, у брыгадзіра Церашкова Арсенцыя Аляксандравіча. Многа цікавага ўбачылі рэбяткі ў Вялікім Масленікаве.

На другі дзень юныя турысты накіраваліся на вуліцу Стачак, дзе жыве маці касманаўткі Алёна Фёдараўна. Вось і трохпавярховы цагляны дом пад нумарам 59. Дзверы адчыніла невысокая чорнавалосая жанчына.

— Я таксама з Беларусі, — гаворыць Алёна Фёдараўна. — Нарадзілася ў вёсцы Верамеюшчына, што недалёк ад Дуброўны. Як сустрэну земляка, пагутару з ім, то быццам у родных мясцінах пабываю.

Рэбяткі выказалі сваё захапленне падзвігам Валянціны, перадалі альбом з фатаграфіямі сваякоў і землякоў яе бацькі. Завязалася прстая, шчырая гутарка. Рэбяткі цікавілі, як вучылася, працавала Валя.

— Бацька маіх дзяцей загінуў на фронце, — расказвае Алёна Фёдараўна. — Я працавала, пеціць іх не было калі. Валя, Валодзя і Людміла змалку дапамагалі па гаспадарцы. А потым, калі пераехалі ў Яраслаўль, і самі пайшлі працаваць.

Расказала Алёна Фёдараўна і аб тым, што Валя вучылася ў школе на «добра» і «выдатна», любіла спорт. Раніцай ішла на фабрыку, вечарам падоўгу сядзела над кніжкамі.

Піянеры запрасілі Алёну Фёдараўну разам з Валянцінай Уладзіміраўнай наведаць родныя мясціны.

— Мне даўно хочацца пабываць у Беларусі, — сказала на гэта Алёна Фёдараўна. — Валя таксама хоча паглядзець месцы, дзе жылі яе дзяды і бацькі... Абавязкова прыедзе!

А. ШЧАСНОВІЧ.

Днямі 4 школа-інтэрнат Заводскага раёна Мінска адзначыла сваё трохгоддзе. Вучні 10 класа Таня Кавалёва, Анатолій Угнявёнак і Галіна Барынава ўзнагароджаны ганаровымі граматамі райкома камсамолу за выдатную вучобу і актыўны ўдзел у спорце і самадзейнасці. Фота І. ДАРОДНЫХ.

СВЯРДЛОУСК. Не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі славіцца «Уралмаш». Яго прадукцыю можна убачыць на прадпрыемствах многіх краін. На здымку: дэталі для пранатных станаў, гатовыя да адпраўкі ў Чэхаславакію, Венгрыю і Румынію.

«КЛАРЫЁН КАНЦЭРТС» У МІНСКУ

лармоніі ў сёлетнім сезоне выступілі салісты і музычныя калектывы Венгрыі, Італіі, Бельгіі, Злучаных Штатаў Амерыкі і іншых краін.

Гэтымі днямі мінскія аматары музыкі пазнаёміліся з шчырым адным за рубажым музычным калектывам — камерным аркестрам ЗША «Кларыён Канцэртс».

Гэты невялікі па саставу аркестр параўнаўча малады, яму толькі шэсць гадоў. Але ён ужо вядомы не толькі ў Амерыцы, а і на іншых кантынентах. Вялікая зарадкам у гэтым яго арганісатара, вядомага амерыканскага музычнага дзеяча і дырыжора Ньюэла Джэнкаінса і, вядома, му-

зыкантаў-прафесіяналаў, з якіх складаецца аркестр. Два канцэрты, якія даў у Мінску амерыканскі камерны аркестр «Кларыён Канцэртс» пад кіраваннем дырыжора Н. Джэнкаінса, былі цэпала ўспрыняты аматарамі музыкі.

В. БАРХАТАВА.

РЭСПУБЛІКА СТАНЕ САДАМ

Цікавую работу праводзіць сектар добраўпарадкавання і азелянення населеных месц Інстытута будаўніцтва і архітэктуры Дзяржбуда БССР.

Вырашаючы задачы, пастаўленыя XXII з'ездам КПСС, работнікі сектара распрацоўваюць праблемы добраўпарадкавання гарадоў і пасёлкаў рэспублікі. Кандыдат архітэктуры І. Рудэнка, Ю. Хадакоў пры ўдзеле М. Жлабо, М. Дзянісавай і С. Краўцовай правялі абследаванне прагрэсіўныя прынцыпы планіроўкі зялёных насаджэнняў. Ажыццяўленне прапанаваных у выніку даследавання рэкамендацый даець магчымасць стварыць для кожнага горада і пасёлка Беларусі аптымальную сістэму азелянення.

Характэрная рыса новага ў азеляненні населеных пунктаў — арганічнае спалучэнне азелянення тэрыторыі самога населе-

нага пункта з тэрыторыяй зялёнай зоны, якая яго акружае.

Мы мелі гутарку з загадчыкам сектара Ігарам Мікалаевічам Рудэнкам. Гаворачы аб рысах новага ў азеляненні беларускіх гарадоў, І. Рудэнка падкрэсліў, што, абавязваючы вопыт і намятаючы перспектывы ў гэтай галіне, савецкія вучоныя зыходзяць з таго, што ўзровень азелянення ў Савецкай краіне павінен быць вышэй, чым у капіталістычных краінах. І мы робім тое, чаго не здолелі рабіць капіталісты. Напрыклад, улічваючы перспектыву развіцця таго ці іншага горада, загадзя прагледжваем будучую сістэму яго азелянення. Капіталісты гэтага рабіць не могуць з прычыны таго, што ў іх прыватная ўласнасць на зямлю і гаспадарка не можа быць планавая.

Як жа ажыццяўляюцца на практыцы вынікі даследаванняў?

— Паколькі мы зыходзім з дакладна ўліку спецыфікі той ці іншай канкрэтнай мясцовасці і пэўных гарадабудаўнічых задач, то ў сваіх навуковых пошуках грунтуемся на дадзеных спецыяльных абследаванняў. Так, напрыклад, сёлета працавалі экспедыцыі ў гарадах новабудуляў сямігодкі ў

рэспубліцы, такіх, як Салігорск, Светлагорск, Полацк і іншыя. Вывучаць мясцовыя ўмовы выязджалі работнікі сектара А. Кудравічкі, Ю. Хадакоў, М. Жлабо, І. Сякевіч, М. Юрцэ і іншыя. На аснове прынцыпаў, распрацаваных сектарам і з улікам атрыманых дадзеных у час даследаванняў на мясцовасці, праектныя арганізацыі ствараюць адпаведныя праекты азелянення. Сектар аказвае дапамогу ўсім праектным арганізацыям рэспублікі. Больш таго — за кансультацыяй да нас звяртаюцца работнікі азелянення Маладзінска. Нашы рэкамендацыі адпавядаюць умовам іхняй рэспублікі, і мы з задавальненнем дапамагам ім.

Нямала ўвагі аддае сектар і вывучэнню пытанняў воднага і дарожнага добраўпарадкавання, звязаных з праблемай азелянення. Вырашэннем гэтых пытанняў кіруюць члены-карэспандэнты АН БССР Б. Ладыгін і Р. Пёрышкін.

Нельга не падкрэсліць, што новыя рэкамендацыі па азеляненню населеных пунктаў, распрацаваныя ў сектары, з'яўляюцца практычным адказам на заклік партыі ператварыць нашу краіну ў квітнеючы сад.

Ул. БРЫГ.

Вучань 11 класа 9 сярэдняй школы г. Віцебска Аляксандр Кубасаў — адзін з актыўных радыёаматараў - кароткахвалевікоў. Ён сабраў радыёстанцыю і ўстанавіў больш 700 сувязей з радыёаматарамі нашай краіны, Малады кароткахвалевік узнагароджаны трыма дыпламамі. На здымку: Аляксандр Кубасаў за работай на сабранай ім радыёстанцыі.

Фота Г. УСЛАВА.

Сцефаніда гадала сына

НЕПАДАЛЕКУ ад Шчучына на Гродзеншчыне ёсць невялікая вёска Прэціма. У той час, калі там гаспадарылі польскія паны, Іван Ненартовіч трапіў за мяжу. У пошуках хлеба пайшоў чалавек калясіць чужацкія краіны ўздоўж і ўпонак. Навандраваўшыся як мае быць, спыніўся ў Англіі. Доўга быў беспрацоўным, пакуль, нарэшце, не ўдалося наняцца на адзін з малочных заводаў у Прыстоне. Сяк-так перабіваўся. Аб жонцы і чацвярых дзецяў, якія засталіся на Гродзеншчыне, нічога не ведаў. Абцяганы грошай не высылаў — не было з чаго.

А ў пакінутай ім вёсцы адзін за другім паміралі яго дзеці, так і не дачакаўшыся дапамогі. Трох пахавала Іванава жонка Сцефаніда. Адзін Антон застаўся — старэйшы сын.

...Верасень 1939 года прынёс радасныя надзеі. Але пачалася вайна. Са зброяй у руках пайшлі савецкія людзі супраць фашысцкай нечысці. У адным страі з народнымі месціцамі была і прэцімская калгасніца Сцефаніда Ненартовіч. Хадзіла ў лес да партызан, карміла і даглядала параненых байцоў. Прэцімцы, як і ўсе савецкія людзі, верылі ў перамогу, усё рабілі, каб наблізіць яе, і дачакаліся. 1945-ы зноў прынёс мірнае жыццё.

У той час, калі Іван на чужыне начаваў у скверах, жонка яго Сцефаніда, простая калгасніца, пабудавала з дапамогай дзяржавы дом, сына Антона ў людзі вывела. Антон скончыў дзесяцігодку, потым у сельскагаспадарчы тэхнікум пайшоў.

Аднойчы, гэта было ўжо праз некалькі год пасля вайны, паштальён прынёс Ненартовічам пісьмо. Пісаў бацька. Маці і сын невыказна ўзрадаваліся: жывы! Але невясёлыя словы выходзілі з-пад пяра гэтага чалавека. Ён пісаў, што ў Англіі немагчыма пастаянна працаваць, асабліва чалавеку пажылога ўзросту, цяжка жыць.

Хутка за мяжу паляцеў адказ. Жонка і сын расказалі бацьку пра сваё новае жыццё і, зразумела, кікалі дарагога чалавека дадому. «Вяртайся, абавязкова вяртайся», — пісалі Сцефаніда і Антон.

У Івана Ненартовіча пачаліся клопаты аб ад'ездзе на Радзіму. Дамой ён пісаў: «Зра-

умеў я жыццё ваша. Сэрцам рвуся да вас. Прыеду. Абавязкова прыеду. Рукі мае да працы прасягаю, але не хочацца больш працаваць на чужыне...»

...Той незабыўны ліпенскі дзень Ненартовічы захавалі ў сваіх сэрцах назаўсёды. Іван выйшаў з вагона, азірнуўся навокал і расплакаўся, як дзіця. Гэта было ў 1958 годзе. З таго часу хто ні спытае ў Івана, як жылося ў чужых краях, ён гаворыць:

— Не пытайцеся. Вельмі рад, што другое жыццё вывала на долю майго сына.

А лёс Іванава сына — Антона — і на самай справе склаўся добра. Ён стаў кваліфікаваным спецыялістам сельскай гаспадаркі. Працаваў заатэхнікам у калгасе, адначасова выношаў даўнюю мару — стаць урачом, хірургам. У 1960 годзе Антон Ненартовіч паступіў у Гродзенскі медыцынскі інстытут.

Мы сустрэліся з Антонам Ненартовічам, студэнтам чацвёртага курса, калі ў яго толькі што закончыліся лекцыі. Ён выйшаў з аўдыторыі крыху ўсхваляваны і сказаў:

— Разумеецца, лекцыю па хірургіі чытаў прафесар Кляпацкі. Якія цікавыя праблемы

вырашае зараз наша сучасная хірургія. Ды яна ж творыць сапраўдныя чуды!

Потым малады чалавек размаўляў ужо больш спакойна. Многа гаварыў аб інстытуце, аб цудоўных выкладчыках: прафесарах Эльберце, Кляпацкім, Габузаве, ён гаварыў аб выдатных інстытуцкіх вучэбных кабінетах і лабараторыях, аб добрых умовах, створаных для будучых урачоў. Расказаў Антон і аб тым, як праводзіць ён вольны ад заняткаў час. У інстытуце створана мастацкая самадзейнасць. Антон спявае ў хоры. Інстытутскія артысты не раз ездзілі з канцэртамі мастацкай самадзейнасці ў прыбалтыйскія рэспублікі, выступалі ў беларускіх гарадах.

Наладзілася жыццё, нарэшце, і ў Івана Ненартовіча. Пасля вяртання на Радзіму яго акружылі цяплом і клопатамі. Прынялі ў калгас, дом дабудавалі, грошай далі. Шчаслівая Сцефаніда. Асабліва ў тыя дні, калі Антон прыязджае з Гродна на канікулы і ўся сям'я збіраецца разам.

Г. ЕУДАКІМАВА.

З гледзішча вонкавага і нутранага...

Дарагі сябра Пятро! Здарыўся са мной учора незвычайны выпадак. Ідучы з работы, сустраў я нашага аднавяскоўца Саўку Калоду. Памятаеш яго? Гэта ж твайго швагра Ігната стрыечны плямённік, той, што працяваў афіцыйна ў гатэлі для іншаземных турыстаў у Мюнхене. Сказаў ён мне, што змяніў службу, працуе ў нейкай беларускай нацыянальнай арганізацыі і нават займае немалявую пасаду. Пагаварыць толкам не было калі, бо Саўка вельмі спынаўся.

— Раблю даклад на філіялічнай канферэнцыі, — паведамаў ён. — Хочаш, пойдзем са мной, не пашкадуеш.

Падаўся я ўгаворам Саўкі, пайшоў.

Спазіліся мы. Старшыня ўжо канцаў зачытваць парадак дня:

... Па сканчэнні дыскусый і слямай свядомай грамадскай зарганізацыя вяртае канцэрт: Барановічавы дзеткі прадаклямуець вершы, а паненка Люба Кіслая будзе граць на піяніне. Затым — супольны абед.

Ну, думаю, удала такі трапіў. Агледзеўся. За сталам чалавек сем, а ў зале яшчэ дванаццаць сядзіць — слухачы, напэўна, як і я. А старшыня тым часам працягвае:

пунктаў гледзішча: вонкавага і нутранага.

Ці павінны мы, шаноўныя спадары, карыстацца так званай беларускай мовай, на якой гавораць у БССР і якая сталася ахвіцыйнай мовай беларускае прэсы? Думаю, што я выкажу агульную апінію, калі скажу: не, не і яшчэ раз не! Тут, у беспасярэдняй блізкасці да Эўропы, мы маем усё магчымасці

стварыць новую, сапраўды беларускую мову, такую ж далёкую ад расейскай, як і скажам, ад паўночна-іранскай, ды набліжаную да высока развітых эўрапейскіх моваў.

Без хвальшывай сціпласці магу абвясціць: шмат чаго ў гэтай галіне ўжо зроблена рэдакцыямі нашых вызвольных ворганаў і з кожным днём робіцца ўсё больш. З рэфэратам аб пункце вонкавым зараз выступіць вядомы этнаграф і філялёг, архэалёг і музыкалёг, вялікі навукоўца і вялікі патрыёта Ксавэры Калёша-Калышынскі...

І ўвi сабе, дарагі Пятро, узнімаецца тут наш Саўка на трыбуну, надзявае акулеры і пачынае...

— Шаноўныя спадары — аптымісты і энтузіясты, спецыялісты, журналісты і публіцысты! Што такое наша мова? Мова — гэта той ідэовы фактар, з якім мы згарусцім наш супольны камунікат на экзылі. Не загамуем жа цяг да аб'яднання беларускасці на чужыне! Кансэнквентнымі афэрамі апэруем, каб мова наша, як пад узмахам дырыгэнцкай палачкі, атрымала гарманійнае развіццё, прытым не толькі фанэтыкі ці сынтаксысу, але і свайго алегарычна-сымбалічнага духу. Апэлюю ж я не дзеля самагратыфікацыі, а наўсуперак сумлевам некаторых дыскунтантаў і рэфэрэнтаў, якіх б хацелі здыскрэдытаваць, здэмаралізаваць і здэнацыяналізаваць нашу эвантуальную справу. Не дамося ж такіяўца гэтым экстрэмістам і сепаратыстам! Не дапусцім ідэовай гнілізны і ганебнага скарумпавання!

Пераходжу да тэзаў. Тэза першая: пашырыць ужыванне эўрапейскіх слоў у беларускай мове. Усім свядомым беларусам

рэкамендаваць замест «думка» гаварыць «апінія», замест звяртацца — апэляваць, вучыцца — студыяваць, павага — рэспэкт і г. д.

Для хутэйшай нармалізацыі гэтае з'яві трэба стварыць спецыяльны слоўнік. Складанне яго рэкамендую даручыць доктару Станкевічу, які ўжо ўнёс свой неацэнны ўклад у гэту справу і арганізаваў серыю перадач аб мове па радыё.

Тэза другая: змяніць вымаўленне ўжо існуючых слоў. Гэта вельмі проста, спадары. Бярэм слова і ўсе яго мяккія літары вымаўляем як цвёрдыя, а ўсе цвёрдыя як мяккія: класічны — клясычны, архіпелаг — архіпэлаг. Такім чынам, атрымліваем новыя словы: псыхічны, пэнсія,

Бэльград і г. д. Проста, вынікова і даступна!

Я быў ашаломлены. З'явілася адчуванне, што нават у майго крэсла падкасіліся ногі. Вось ужо сапраўды, як гавораць у нашай вёсцы, высокая Саўка падняў ды знізу не падпёр. Што слоў такіх заморскіх ён набраўся, мне было не даўна: усё ж такі тры гады прыслухваўу іншаземцам у гатэлі. Але жаду ў гэтага куліка з вялікага балота «вучоныя» ступені ўзяліся?

А сход тым часам працягваўся. На трыбуне ўжо стаяў нутраны рэфэрэнт. Перапісаў я для цябе і яго прамову.

— Я хацеў бы адцеміць той хвакт, што эўрапейцаў не вычэрпае ўсіх рэсурсаў аддалення нашае мовы ад мовы Савецкай Беларусі. Так, спадары, мы маем яшчэ нутраныя рэзервы. Чаму б не паставіць нам рубам пытанне аб замене ва ўсіх выпадках ФЭ на ХВЭ? Гэта дае бліскучыя вынікі. Мы ўжо пішам у сваіх ворганах: ахварбоўка, ахвіцэр, хвальшаванне, ахвармленне. Але трэба ісці далей: хвантан, хвакт, хвантазія, хвабрыка, хфатаграфія, хвасон і хвоскус! Будзем жа гаварыць яшчэ і «камандзёр» і «зязлены», ды наблізім нашу мову да залатых часоў паганскае стара-вечнасці!

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Мал. В. Нячай.

САЦЫЯЛІЗМ СТВАРЫУ ЦУД

Вядомая бразільская грамадская дзеячка Фані Табак, выступаючы на старонках часопіса «Савецкая жанчына» пісала: «Я зразумела, што толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года, толькі са з'яўленнем першай краіны сацыялізма стала рэчаіснасцю сапраўдна» роўнасць мужчын і жанчын. Сацыялізм стварыў цуд. Мільёны жанчын не толькі ў Савецкім Саюзе, але і ў іншых сацыялістычных краінах на справе паказалі, што яны такія ж здольныя, як і мужчыны. Яны займаюць кіруючыя пасады, ім давараюць самыя адказныя і складаныя справы. У іх ёсць усе магчымасці для развіцця сваіх здольнасцей».

Сапраўды, Кастрычніцкая рэвалюцыя ўпершыню на зямным шары вырашыла пытанне аб раўнапраўі жанчын, далучыла іх да кіраўніцтва дзяржавай. Вынікі аказаліся цудоўнымі.

Уладзімір Ільіч Ленін калісьці марыў аб тым часе, калі кожная кухарка навучыцца кіраваць дзяржавай. Можна лічыць, што такі час настаў. У вышэйшым органе кіравання — Вярхоўным Саветам ССРС і Вярхоўных Саветах саюзных рэспублік — амаль палова дэпутатаў — жанчыны. Членамі беларускага парламента сталі ткачыца Ева Карачан, якая праславілася высокімі ўраджаямі льну, Лідзія Асіюк, якая атрымала самыя высокія ў рэспубліцы на доі малака, урач Таццяна Васільеўна Бірыч і многія іншыя.

Перад савецкімі жанчынамі адкрыты ўсе дарогі. Каля 800 жанчын маюць вучонае званне акадэмікаў, правадзейных членаў-карэспандэнтаў акадэміі, прафесараў. Узрасла роля жанчын і ў сельскай гаспадарцы. Куды падзелася забітая, непісьменная дарэвалюцыйная сялянка, якая акрамя сваёй уласнай хаты нічога не ведала? Працаўніцы калгасных палёў сталі старшынямі калгасаў, аграномамі і заахнікамі, вядомымі на ўсю краіну трактарысткамі, жывёлаводамі, паляводамі.

Здаецца, пакарэнне космасу — гэта ўжо зусім не жаночая справа, але і яна аказалася па плячы дачкам нашага народа. Усяго два гады назад на адной з сустрэч за мяжой у Германіі Цітова спыталі, ці можа жанчына быць касманаўтам. Прейшло зусім мала часу, і савецкая «Чайка» Валянціна Церашкова дала самы пераказальны адказ на гэта пытанне.

Акрамя грамадскіх абавязкаў, у кожнай жанчыны ёсць яшчэ адзін, не менш адказны і пачэсны — яна маці, жанка. На ёй ляжаць клопаты аб усіх хатніх справах. І аднолькава ва ўсіх краінах свету жанчыны ведаюць, колькі сіл і клопатаў патрэбна для таго, каб вырастаць дзяцей.

3 гледзішча вонкавага і нутранага...

(Пачатак на 3-й стар.)

Паўстае і такое пытанне: як жа быць са словамі, якія аднолькава гучаць у рускай і беларускай мовах і якія цяжка замяніць словамі эўрапейскімі ці старажытнымі? Адказваем — замяняйце самабытнымі. Прыклады? Калі ласка: прысвойце — прысябечыць, перагаворы — перамовы, выключэнне — вынятак, уласны — собскі, артыкул — зацемка...

Некаторыя нашы калегі прапануюць выкінуць мяккі знак з напісання паміж двума мяккімі зычнымі ў словах тыпу СЯНЬНІ, НАСЕНЬНЕ. Мяккі знак, гавораць яны, не нясе ніякай нагрукі і толькі займае месца. Гэта сорам, а не прапанова! Пазбавіцца такой самабытнай рысы нашай арфаграфіі — і дзея чаго? Каб выслабіць месца ў нашых газетах, якое і так няма чым запоўніць? У гэтым сэнсе добры прыклад падаюць нам калегі з Таронта, якія пішуць мяккі знак не толькі паміж мяккімі, але і паміж цвёрдымі зычнымі ў словах тыпу ЕЛІАСЬТЫЧНЫ. Трэба надтрымаць іх.

Знайшліся і такія, што пратэстуюць супраць нашага напісання слова ВОРША. Яны гавораць, што гук О ў гэтым слове і так узнік нядаўна, як прыстаўны да гістарычнага караня РША і мы нібыта не маем права дабаўляць яшчэ адзін прыстаўны гук. А хто нам гэта забароніць? Мы ж жывём у вольным свеце. Калі будзе патрэбна для нашай змарганнай справы, дык напішам не толькі ВОРША, але і АВОРША, ГАВОРША, АГАВОРША і г. д.

Такі ж смелы эксперымент зрабілі мы і са словам БАУГАРЫ: пішам яго праз У замест Л. Ёсць разумнікі, якія даказваюць, што такое напісанне не мае навуковай падставы. Але самабытнасць патрабуе ахвяраў. Я думаю, недалёкі ўжо той час, калі мы будзем пісаць не па-расейску СТОЛ, а СТОУ, не ВОЛ, а ВОУ, не ПАЛКА, а ПАУКА, не ГАЛКА, а ГАУКА!

І тут, Пятро, калі мяне схмануўся маленькі худы, як шнілет, мужчына, які крыху прыдрамаў. Апошнія словы прамоўцы выклікалі ў яго нечаканы энтузіязм.

— Во-во, гэта тое, што трэба! Я даўно збіраўся выступіць: да якога часу мы будзем карыстацца расейскімі словамі КОТ і

САБАКА? Паненка, пратакалюйце прапанову — замяніць САБАКУ на ГАУКУ, КОШКУ — на МЯУКУ.

— Ціха, спадар слухач. — сказаў старшыня. — Не перабівайце рэфэрэнта, будзеце прамаўляць у дыскусіях.

Прамоўца па нутраных справах працягваў:

— Ёсць скэптыкі, якім не падабаецца гаварыць БЭЛЬГРАД. Па-іхняму, слова гэтае славянскае, азначае «белы горад», а слова «белы», якое ўваходзіць у назву нашай радзімы «Беларусь», яны не жадаюць вымаўляць па-іншаму. Дык маем сказаць гэтым панам, што справа нашага нацыянальнага назву дасюль выклікае нутраны непаразуменні. Да гэтай пары яшчэ не высветлена, беларусы мы ці не. І невядома, як называць нашу бацькаўшчыну — ахвіцыйным назвам Беларусі ці мільм сэрцу словам Крывія. Апошняе дало б нам больш пераваг. Філялягічны даследаванні Глыбіннага паказваюць, як прыняцце такога назву расунула б межы нашай дзяржавы, бо ўсе геаграфічныя назвы з крывіцкім каранем «КР» Глыбінны рэкамендуе адносіць да спрадвечна беларускіх. Такім чынам гэты сур'ёзны навукоўца даказвае неаспрэчліва прыналежнасць да Беларусі вёсак Крэчань, Крэва і Крывозны. Але мы пойдзем далей, бо мэта Глыбіннага адкрывае нам вочы на беларускае лаходжанне многіх іншых гарадоў. Крыварожжа, напрыклад, хіба не тыповая беларуская зямля? А Крым, Крамянчук, Краштат, Краснаярск? О, тут адкрываецца шырокае поле для геаграфічна-філялягічных даследаў!

Потым на трыбуну ўзбраўся хваравіты на выгляд спадарок і сарамліва прамоўцу:

— З выпадку сённяшняга згону калегі з гэральда супольнага фронту накіраваў ў адрас філялягічнай канферэнцыі свой камунікат наступнага зместу: «Вольныя журналісты з Таронта ў асноўным згодныя з напрамкам канферэнцыі — як найдалей трымацца ад мовы радзімы, дакладней, ад той мовы, на якой гаварылі бацькі нашы і дзеды, бо мова гэта сяння ёсць

Наша суайчынніца з Канады Вера Аляксееўна Цетар выехала за мяжу яшчэ да рэвалюцыі. Яна не знаёма з нашымі парадкамі, з нашым ладам. Некалькі год таму назад яна пабывала на Радзіме, з экскурсіямі ездзіла на Мінскі гадзіннікавы завод, на камвольны і паліграфічны камбінаты. Яна бачыла, што на нашых прадпрыемствах працуе многа жанчын. «А як жа паспяваюць яны і дзяцей гадаваць, хатнімі справамі займацца, працаваць і яшчэ дзяржавай кіраваць?» — звярнулася яна да нас з пытаннем. Аб гэтым жа пыталася ў нас і наша зямлячка з ФРГ Наталля Мікалаеўна Апель. У яе чацвёрка дзяцей, і яна гаворыць, што клопаты аб іх забіраюць у яе ўвесь час.

Хто аказвае ў гэтым дапамогу савецкім жанчынам, хто разам з імі падзяляе ўсе клопаты аб дзецях, аблягчае іх працу? Дзяржава, Жанчына-маці ў Савецкім Саюзе карыстаецца такімі льготамі і такой пашанай, як ні ў адной краіне свету. Маці — гэта пачэснае званне, і тысячы беларускіх жанчын узнагароджаны ардэнамі і медалямі мацярынства.

Яшчэ да нараджэння дзіцяці аб ім пачынаюць клапаціцца. Будучай маці прадастаўляецца водпуск за два месяцы да родаў і на 2 месяцы пасля нараджэння дзіцяці. За ўвесь час водпуску жанчына атрымлівае сто працэнтаў свайго месячнага заробку. Пасля нараджэння дзіцяці яна мае права на цэлы год узяць водпуск за свой кошт, але рабочае месца ўвесь гэты час за ёй захоўваецца. На вытворчасці да водпуску цяжарныя жанчыны пераводзяцца на самыя лёгкія ўчасткі работы, вызваляюцца ад работы ў начную змену.

На ўсіх вялікіх прадпрыемствах ёсць паліклінікі, гінекалагічныя кабінеты, дзе кожная работніца можа ў любы час атрымаць бясплатную дапамогу. Нашы суайчыннікі — турысты з ЗША і Канады — у час экскурсій на гадзіннікавы завод і радыёзавод мелі магчымасць самі убачыць, як працуюць такія паліклінікі.

У радзільных дамах медыцынская дапамога, абслугоўванне, утрыманне бясплатныя. Жанчыны-маці і нованароджаныя карыстаюцца кваліфікаваным доглядам урачоў, акушэрак, медыцынскіх сястэр.

За кожным дзіцём з дня яго нараджэння вядуць назіранне ўрачы дзіцячай консультацыі. Яны ўважліва сочаць за тым, каб яно нармальна расло, развівалася, робяць усе неабходныя прышчэпкі ад інфекцыйных захворванняў.

Пры заводах, фабрыках, у калгасах і саўгасах ёсць дзіцячыя сады і яслі. Кожная маці, ідучы на работу, можа пакінуць тут свайго сына або дачушку, а сама спакойна потым працаваць, не турбуючыся аб іх.

ахвіцыйнаю моваю савецкай прэсы.

Канкрэтных прапановаў не высуваем, бо не маем такіх высокаадукаваных філялягаў, як Калёша-Калышынскі, але бярэм на сябе смеласць зрабіць вам заўвагу. Трэ' навесці парадак з вялікай літарай. Ёсць словы, якія, паводле прышчэплення нашых навукоўцаў, можна часам пісаць і з малой літары, напрыклад: бацькаўшчына, расейцы, украінцы. Аднак у словах Капіталізм, Чужына, Гестапаўцы, Пітляроўцы ўжываць маленькую літару зусім нетактоўна. Мы ў Таронта гэтак ніколі ня робім. Болей філялягічных заўваг не маем, бо наогул спецыялістаў па гэтым пытанню ў нас мала, а пішам мы ад сэрца, як хто ўмее. Вось толькі, каб наша пісьменства было ўжо ні на што не падобнае, ці не замяніць нам кірыліцу на мяхведзіцу?»

Вось тут, дарагі Пятро, і стала мне млосна. Схапіўся я за галаву і — на свежае паветра! Вось дык наслухаўся роднай мовы!

Ішоў я дадому і злаваў:

«Чаму вы, невядома кім паважаны і невядома каму вядомыя спадары, лічыце сябе адзінымі вартунікамі і ахоўнікамі беларускай мовы? Праўды ў вашых рэфэратах — як у рэшаце вяды. Я вырас на Брэстчыне. Атрымліваю пісьмы ад брата з Беларусі, чытаю кніжкі, што ён мне прысылае. Чаму ж я павінен лічыць мову, на якой гаворыць вострымільнеў беларусаў, у тым ліку мае сваякі, мову, на якой пішуць вядомыя ўсяму свету пісьменнікі і вучоныя, не сапраўднай, а вашу выдуманую на нецвярозую галаву гаворку, якую разумеець толькі вы самі, чыстай, правільнай і сапраўднай?»

Так і не давалася мне, дружа, пачуць, як дэкламуюць Барановічавы дзеткі, як іграе на піяніне паненка Кіслая, а таксама паспытаць супольнага абеду...

На гэтым бывай здароў. Твой зямляк

Іван КАЛЕСНІК.

Мюнхен, кастрычнік, 1963 год.
Пісьмо падрыхтавалі да друку С. КЛІМОВІЧ і Т. РЭУТОВІЧ.

Марыя Сцяпануна Мацкевіч, наведваючы разам з групай канадскіх гасцей адзін з дзіцячых садоў Мінска, не вытрымала і нават праслязілася. «Вашы дзеці цудоўныя, — сказала гасця. — Яны прыгажэйшыя за кветкі».

Вось так і атрымліваецца, што нашы жанчыны паспяваюць усюды. Радзіма кроўна зацікаўлена ў тым, каб усе яе дочки былі паўнапраўнымі членамі грамадства.
Д. ЧАРКАСАВА.

ШТО ДЗЕ? КАЛІ

3 жыцця землякоў за рубяжом ФІНЛЯНДЫЯ

У Ленінградзе пабывала група членаў Рускага камітэта абароны міру ў складзе 15 чалавек. Як паведаміла часопіс «Наша жыццё» (орган Рускага культурна-дэмакратычнага саюза Фінляндыі), чатыры дні праведзеныя суайчыннікамі ў СССР, былі поўныя незабытых уражанняў. Яны пабывалі на Кіраўскім стадыёне, у Ісакіеўскім саборы, у Эрмітажы і Рускім музеі, наведвалі Палац шлобаў, настаялі ля магіл герояў рэвалюцыі на Марсавым полі. Госці наведвалі таксама Смольны, Музей Рэвалюцыі, дзе даведаліся нямаля цікавага аб дзейнасці большавікоў у рэвалюцыйныя гады.

Ленінградскі Камітэт абароны міру наладзіў суайчыннікам з Фінляндыі цёплы прыём. Госці пазнаёмліліся з работай Камітэта, ім прыпаднеслі памятныя падарункі.

Напярэдадні Кастрычніцкіх свят у памяшканні Рускай школы праўленне Рускага камітэта абароны міру наладзіла ўрачысты вечар у гонар 46-й гадавіны Кастрычніка. На вечары прысутнічалі нашы суайчыннікі з Хельсінкі і іншых гарадоў.

Нядаўна Рускі культурна-дэмакратычны саюз атрымаў падарунак з Беларусі — серыю грампласцінак беларускай музыкі. Іх даслала фінскім сябрам Беларускае таварыства дружбы і развіцця культурных сувязей з замежнымі краінамі.

РКДС арганізаваў падпіску на перыядычны друк Савецкага Саюза. Жадаючых атрымліваць савецкія газеты і часопісы становіцца ўсё больш і больш.

Асенні закат. Фота Я. БАЛАША.

Вершы нашых землякоў

Любоў да Радзімы

Ніяк сама не зразумею, За што Радзіму так люблю. Імкнуся ў думках,

у надзеях Стуліць на родную зямлю. Прайсці хадою лёгкай, прастай, На ўсё забыўшыся на міг, Дыхнуць паветрам родным, росным

На золку поўнымі грудзямі. На свеце алідзе не знойдзеш Лепш краю мілага майго, Дзе і чужога на парозе Страчаюць, быццам бы свайго Адзін ў іх клопат — Каб Айчына Заўжды рунела і цвіла, Каб мір і дружба на планеце Сярод людзей заўжды жыла. Радзіма! Нам твой вечер вее — І ў сэрцы цепліцца любоў, І ў сэрцы цепліцца надзея, Што зноў сустрэнуся з табой. Марыя ГАРОХ.

Бельгія.

Я ПОМНЮ

Я помню вясновыя ночы, Вірлівы рачны крыгаход І алыя зоры, што моўчкі У небе вялі карагод. Я помню палі залатыя І яркія фарбы лістоў, І звонкія песні Расіі, Прасторы і родны свой дом. Цяпер нада мной сіратліва Чужыныя зоры зіхцяць. Без роднага краю Шчаслівага Не ведаю больш я жыцця. Валянціна КАЛЬЦОВА. Францыя. Пераклады з рускай мовы М. ЧАРНЯУСКАГА.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77, Дом друку. Рэдакцыя газеты «Гэсл Радзімы».